„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«

	За Угарску:	Србију Црну Гору	друге стране земље
на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на четврт „	К 8·50	11·50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“, налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 170. У Новом Саду, у петак 6. (19.) августа 1910. Година XXVI.

То ћемо видети.

Ствари у Хрватској не иду нормалним, правилним током. Односи између дра Томашића и хрватско-српске коалиције пореметили су се. Ни по јада, да је то чисто формална ствар и да хрватско-српска коалиција узима само облик гувернаменталне странке, а да остаје стари однос између бана и хрватско-српске коалиције.

После пада страховладе Раухове држало се, да ће сванути Хрватима и Србима. Хрвати и Срби могли су рачунати на два државника, који су се подигли до висине моћних фактора у монархији. Није се дало замислити, да би гроф Куен-Хедервари и др. Томашић као неки туђинци заузели непријатељски расположај против нашега народа. Живећи у нашем народу, удишући ваздух тога народа, познајући природу и тежње тога народа, Куен-Хедервари и Томашић нису могли бити непријатељи Хрвата и Срба. Ми лако појмимо. да високи положаји, које заузимају Куен-Хедервари и Томашић, могу у нечем алтерирати оне осећаје, којима су они срасли са нашим народом, али не би могли појмити, да би њихови положаји могли сасвим збрисати осећаје према нашем народу.

Па ипак ствари се развијају у Хрватској на начин, који нам бриге задаје и који изгледа, да би се и Куен-Хедервари и Томашић могли отуђити од онога народа, кога би имали узрока да сматрају за свој народ. Особито ово вреди за дра Николу пл. Томашића, који је са својим банством знао задобити поверење свога народа у оној мери, које се даје сравнити само са поверењем, које је у своје доба уживао Иван Мажуранић.

Ми лако појмимо врло тежак положај дра Томашића као хрватскога родољуба у свом положају као хрватскога бана. За четрдесет и више година сасвим се изопачио положај хрватскога бана према мађарском министрству у Будимпешти, па је дошло до тога, да је бивши министар-председник др. Векерле више пута у угарском сабору нагласио, да хрватски бан, то историјско достојанство, тај символ државнога бића Хрватске, није ништ друго, доли експоненат мађарске владе. Па и данас, под министарством грофа Куена-Хедерварија, све мађарске новине називају бана Томашића експонентом мађарске владе и захтевају од њега, да у свему делује као експоненат мађарске владе. То су они симптоми, то су они знаци, који указују на то, да се у Будимпешти не мисли на побољшање одношаја између Хрватске и Угарске, већ се свеједнако ради у духу државнога јединства, а не у духу државне заједнице, те се свеједнако помишља на стварање оне унијонистичке странке, која би у духу државнога јединства радила у Хрватској.

Према овим симптомима не може се замерити неким родољубима, Хрватима и Србима, да читав поступак бана Томашића према хрватско-српској коалицији тумаче као повлађивање извесним велеитетима у Будимпешти. Ми с наше стране имамо још потпуно поверења према бану Томашића. Ми не би могли себи представити, да човек, тако жаркога родољубља, које је родољубље подупрто његовим историјским студијама, како у погледу државнога положаја Хрватске, тако и у погледу народнога јединства Срба и Хрвата — да би такав човек могао скренути с пута правога родољубља и постати оруђе у рукама противника свога народа. Не можемо себи представити, да би Томашић постао експонент у најгорем смислу ове речи.

Међутим сачекаћемо даље деловање бана Томашића, видећемо, какав ће облик то деловање узети. Мора се скорим показати: значили банство дра Николе пл. Томашића испуњење оних нада, које су биле скопчане променом на боље у погледу односа између Хрватске и Угарске или је Томашићево банство само извршивање заповести из Будимпеште.

Ми смо се саглашавали у том, да је оправдана жеља бана Томашића, да има уз себе поуздану гувернаменталну странку. Но је ли требало тек стварати такову гувернаменталну странку? Хрватско-српска коалиција била је потпуно уз бана Томашића и имала је неограничено поверење према њему. Да тога није било, не би дошло до познатога пакта. При наступању свога банства др. Томашић већ је имао уз себе створену гувернаменталну странку, а то је била хрватско-српска коалиција. Истина, дошло је до диференција између бана и хрватско-српске коалиције због одстрањења начелника правосуђа Славка Араницкога. Но ове диференције су се изгладиле. Ма да афера Араницкога није била лична, већ начелна ствар и то од великога замашаја због везе са »велеиздајничком« парницом против Срба, то је ипак хрватско-српска коалиција попустила. Бан Томашић дао је своју оставку, што није могао испунити пакт са хрватско-српском коалицијом. Оставка није била примљена, а хрватско-српска коалиција је ћутећки попустила у тој афери Араницковој. Је ли после изравнатих диференција било потребно потезати питање нове гувернаменталне странке? У свакој странци има умерених и претераних чланова, али ово према углављеним начелима странке не смета јединству странке.

Могло би се узети, да је Томашић својом оставком дао задовољштину хрватско-српској коалицији. Али та оставка, кад није примљена, није морала имати за последицу то, да се мора стварати нова гувернаментална странка, већ напротив, да се даље ради са постојећом странком или, ако се ово неће са оне стране, која је позвана да решава оставку, да се остаје при оставци. Врло су чудновате такове оставке, где се, кад се оставка не прима, ради после у духу оном, ради чега се дала оставка. Метимо случај: Томашић дао је оставку, што се не слаже са железничком прагматиком. Оставка се не прима, а Томашић онда прима железничку прагматику!

Данас је то питање: да-ли ће нова гувернаментална странка значити језгру хрватско-српске коалиције или ће бити нешто друго, што се жели у Будимпешти и у Бечу? Ми смо држали, да бан Томашић стоји и пада са хрватско-српском коалицијом и зато смо му рекли: tua res agitur. Ако се неће хрватско-српска коалиција, већ се хоће сасвим друга странка, ако се хоће странка државнога јединства, а не државне заједнице, ако се хоће стара унионистична странка са баном експонентом, онда би банство дра Николе пл. Томашића морало све то више узети облик банства и Левина и Павла Рауха.

Ми не верујемо, да би се Никола пл. Томашић могао одлучити за таково банство.

Зато су врло суморни изгледи за

ЛИСТАК.

ИЗЈЕЛИ ГА ВУЦИ!

— Н. Д. Јенш. —

У кући Ивана Пахомова несрећа.

Пре две недеље отишао у град, а до данас ни трага ни гласа од њега.

Тражили га по свим околним местима, по свим каванама и друмским механама, па нигде!

Само стражар код варошке трошаринске бране погледа у Иванова суседа, који је био пошао да га тражи и стаде се присећати:

— Велиш Иван?... Пахомов?... То је онај из... како оно беше... из села...

Јесте, из Тамног Лога, стрико.

Сусед повуче из луше, па затим пљуцну.

— Да, да, из Тамног... јест, јест. Знам га, како не бих знао Ивана... Хм! Дакле велиш, пропао?

— Ето тако... пропао... нигде га нема!

Поћуташе.

— Хм... А он се, видиш, тај Иван Пахомов, још прошле недеље вратио из града! рече стражар. Јест, баш он је био... Овде је, код мене, и лулу запалио... Велики пијаница!

— Пијаница дакако... Зар би трезан пропао?

И то је све. Осим стражара нико о њему није ништа знао...

Јавише најзад и полицији.

После три дана, некако пред вече, упаде у село, на своме лепом и одрањеном коњу, полицајац. Није обадао коња, да се кида пред девојкама, нити је замахивао неизбежном нагајком, него одјури право запуштеној и посрнулој огради Иванове куће и стаде јако ударати у вратнице. Ударци снажно одјекнуше у празном дворишту.

»Ко-ко-дак-дак-дако,.. о-дак-одак«, закокодакаше и залупаше крилима уплашене две кокице и кокот, који тек што се беху смирили и задремали. Сасвим су случајно остали и у животу и у овом дворишту, јер их Иван још није ухватио, ни попио код кавеџије у Жихољеву.

У соби се узбунише. Матрона, жена Иванова, која је баш дојила дете, отрже суху дојку и покри је кошуљом.

— Де пије он?... Мамо, придржи дете.

Добродушна старица, Матронина мати, узе дете. Белокоса и кудрава Мања истрча за матером у предсобље, али се уплашено брзо врати у собу.

— Баба-Прасковја! Баба, ту је пандур. Бога ми, пандур! Везује коња!...

Бледе старичине усне покренуше се!

— Николаје Угодниче и Чудотворче! Царице Небеска, Мајко Божја!...

А Мањка се већ попела на банак и пробудила Мићку, свог осмогодишњег брата. Тек пробуђен још није могао разумети, од чега се то уплашила Мањка. Али кад разабра у чему је ствар, одгурну Мањку у сам угао, на очев кожух, а он поче силазити говорећи:

— Шта је? Што се бојиш? Будало! Видеће се шта је.

Али у собу, сагнувши се под ниским рагастовом, уђе полицајац, а за њим бледа и преплашена Матрона.

— Дакле...

Ту прекиде и прекрсти се према икони, а затим машући нагајком, као господин писар, одмери оштро и собу и бабу и Мићику.

Мићко се искоси на нагајку и шмугну у предсобље.

Кудрава Мањкина глава изгуби се иза пећи.

— Јесте ли ви што јавили о неком изгубљеном човеку?... Ето, због те ствари...

— О господе!

— А је ли већ одавно изгубљен?

— Већ пуне две недеље.

— Две недеље? А пријаву сте поднели тек пре три дана!

— Мислили смо... доћи ће.

— Јест, ви увек »мислите«! Човек пропао без трага и гласа, а они... Ех, глупаци, да ви глупаци!...

Он отвори на столу књижицу, извади из кожне торбе акт саопштења, стакло са мастилом и оглодану увлаку. Радио је све полако и достојанствено.

Мир... Само што се под прозором чује уздржљив шапат, који расте све више и више, и шкрипа снега. Полицајац поново отвори торбу и извади један замотуљак у сивој хартији. Разви и извади једну шапку и опасач, па их метну пред Матрону.

— Јаох, Иванова шапка и опасач! А где је Иван?...

Старица се крсти.

— Господе! Царице Небеска! Мајко Божја!...

— Дакле познали сте?

— Ох, познали брате, познали! А где је он, хранитељ наш?

— Имаш, бабо, кад и после кукати... Него, ево сад акта саопштења и предаје.

— Нисмо писмени, рођаче.

— То се, бако, мене ништа не тиче. Моје је, да вам ове ствари предам . . . У осталом . . .

Ту рашири акт, замахну главом, подиже врат из јаке, закашља се и поче.

— Према поднесеној пријави о потрази, саопштава се, да је сељак жихољевске општине, села Тамни Лог, Иван Трофимов Пахомов, и ако полицијски није нађен, према добивеним податцима, по свој прилици мртав. Уз ово спроводи се на предају принадлежности: једна шапка и један опасач. — То је све! Хајд потпиши: име и презиме. Умеш ли?... Тако!

Матрона прихвати увлаку, потписа и

преображај односа у Хрватској. После Томашића дошао би опет какав бан, који иако се не би звао, Раух, био би Раух.

Видећемо, којем ће се „царству приволети“ бан Томашић. Видећемо, хоће-ли нова гувернаментална странка Томашићева значити одржање елемента хрватско-српске коалиције или неће?

То ћемо видети.

П—Д

Једна значајна изјава.

— Др. В. Лукач о румунско-мађарском измерењу. —

Бивши румунски народносни посланик др. Владислав Лукач (Lukaciu) рекао је о владиној акцији за помирење Мађара с немађарским народима сараднику букурештанског »Универсула« ово:

»Помирење с народностима има велики значај у теорији и у начелу. И ми Румуни, који познајемо значај и тешкоћу те ствари, — увек смо желели, да се народносна ствар у Угарској правилно и праведно реши. Ствар је актуална и биће такова све до свога потпунога решења. Баш њена важност доказује то, јер колико год је пута на дневном реду, — изазивана надлежним чиниоцима, — скреће на себе пажњу политичког мнења Угарске и иноземства. Узрок се томе има тражити пре свега у несносном стању угарских народности, а особито Румуна. Врхунац достигоше политички притисак, гажење права, систематско осиромашавање румунског народа, сметање његова културног и економског напретка, тако, да врпољење румунског елемента, даје озбиљна повода за размишљање и тражи умирење духова. С друге стране је угарску владу јако изненадило мушко држање румунских бирача, јер је влада своје кандидате свуда само највећим злоупотребама и најодвратнијим средствима могла дати изабрати. Тако се влада уплашила сама од својих поступака и данас озбиљно мисли на ту околност, да ће тај народ једаред громко подвикнути својим противницима: veto! и у пркос свему отпору њихову извојеваће своја права. Но главни узрок је, држимо, воља државног поглавице, који, као добар отац својим народима, не може даље трпети, да његов најлојалнији народ и најверније поданици Хабзбуршке династије, као до сада и даље буду тероризирани.

Што досадашњи покушаји нису пошли за руком, то доказује, да у Угарској ствар мира није нова. Шта више, не само да није нова, него то има и своју историју. Све претходне владе саветовале су се и покушавале су помирење с немађарским народима. Али потпуни неуспех је показао, да њихово деловање није било ни искрено, ни озбиљно. Многи држе, да ће и све нове покушаје постићи слична судбина. Не приписујем никакве важности том, што је влада преговарала с Румунима, који су далеко од политике. Слично су чиниле то и прошле владе. Оне хоће да знају, да ли се политички назори уздржљивијих елемената разликују у чему од борбене народне политике, па онда можда спекулирају (јер у Угарској је, изузев народносну политику, све спекулација), да ће се с тим уздржљивијима јевтиније погодити. Свет у Угарској је научио, да се увек са 50% изравна.

Али кад буде настало практично решење ове ствари, позвани чиниоци и румунски народ знаће, да изаберу најзгоднији начин за решење.

На жалост, конкретне понуде, које би служиле за основ расправи, нису учињене ни с једне стране. Говори Стевана Тисе и Куена-Хедерварија садрже само опште напомене, које показују важност ствари и потребу њена изведења. Али нико није показао, како да се реши народносно питање и за то морамо и ми да се држимо само општих напомена. Но факт је, да би изгледа за примање и сталност имао само такав начин решења, који је заснован на озбиљном поштовању румунског народа, начин, који би дао сва законита јемства, да ће се румунском народу осигурати **политичка и етничка индивидуалност** и да се слободно развија на културном и привредном пољу. Не познајем владине намере, али знам, што ми хоћемо. Ја и мој пријатељ др. Михали говорили смо с дром Јованом Миху-ом, пре, него што је овај отишао министру-председнику. Наш пријатељ др. Јован Миху је на наше највеће задовољство потпуно усвојио наше назоре, признавши, да је за потпуно и трајно решење питања мира од стране Румуна надлежан само одбор народне странке и народна конференција те странке.

Жалосно је, што има људи слаба карактера, који се у ствари нашега народног живота погађају. Али ма ко био у јавном животу румунског народа, црквени достојанственик или првак, они не могу учинити, да маса усвоји такову нагодбу, која вређа румунски народни осећај, јер би то спречило слободни развитак тог народа у свима правцима рада.

Потпуна је немогућност, да румунска народна странка и њени саборски заступници ступе у »народну странку рада«. **Ни на који начин не ћемо се одрећи своје народне организације**, нити сопствене странке своје, која има у сабору своје посланике. Законска одредба, што ће се извршити у народносној ствари, захтева непрестану контролу како у парламенту, тако и ван њега, како у будуће не бисмо опет прошли онако, како смо у прошлости прошли са законом, што је назван »народносном равноправношћу«.

На свршетку могу рећи, да ће наша народна странка путем својих саборских посланика у парламенту, а одбор својим радом ван парламента, бдити над политичким интересима румунског народа и у згодан час рећи ће своју надлежну реч. А те интересе наша странка увек зна довести у склад са великим интересима династије, ове земље и целе монархије.

Тако, ето, вели др. Лукач, који је увек ударао у помирљиве жице. Данашњи мађарски политичари, наравно, не ће ни то усвојити, но ће да преговарају са румунским епископатом и којекаквим дезертирима, као што су Славић и некадашњи ултра-Румун Еуген Броте. Али ови немају у румунском народу ни три човека уза себе.

НОВИ САД, 5. августа 1910.

— Слом радикалске клике у Новом Саду. Напослетку су ипак долајали! Радикалска лађа све више тоне и ваљда не ће протећи много времена, кад ће се коначно угушити у мору својих зала и свога блата. Пацови су већ почели да беже. Јаков Томић стругнуо је брадатом Бађањију, да се теши, а Лера се уклонио из Новог Сада оставивши Кости Брадваровићу, да кормани радикалском подртином. Знали су они, да је дошао дан обрачуна, па у великом страху умакоше из Новога Сада. А дан обрачуна је ту. Познато је, наиме, да је сабор уништивши неправедан и насилан избор Славка Милетића одредио саборском одбору, да спроведе истрагу и да све кривце казни. Јуче смо примили телеграм, да је саборски одбор у својој прекјуче одржаној седници на основу **списа и података суспендовао цео** одбор новосадске српско-православне црквено-школске општине, **председнике** и перовођу. Уједно је саборски одбор позвао административни одбор бачке епархије, да постави **привремену** управу и да се истрага против суспендованог одбора мора свршити до 1. септембра о. г.

Дакле, пукла је тиква! Бедни радикали проносили су неки дан баш за време преговора између Куена и дра Жарка Миладиновића у Пешти, како ће саборски одбор бити заизвесно „распуштен.“ Они су ваљда знали за Миладиновићеве понуде Куену и рачунали су по сигурно, да Куен може учинити баш све, што год хоће, па ма то биле и противзаконитости! Но, како се види преварише се љуто, ујела их гуја!

Ми се од срца радујемо одлучном поступку саборског одбора и надамо се, да ће се већ једном учинити крај харачењу радикалске банде на свима ланијама, а нарочито у Новом Саду и да суспендовани одбор више никада не ће главе подићи. У тој нади очекујемо уједно и то поздано, да ће епископ Шевић добро схватити и вагнути овај акт саборског одбора и да ће у административном одбору уложити сав свој утицај, да у привремену управу дођу људи, који за црк. општ. иметак и уредно вођење послова могу морално и материјално пружити несумњиве гарантије. У бившој радикалиој странци тога нема и не би било ни мало обзирно, да саборски одбор дође у тај неугодан положај, да поновно чисти, па да и привремену управу — суспендује.

Уједно се надамо, да ће и народу овим саборским актом одлануги, да му је пао камен са срца и душе и да ће са свима силама прегнути, да се опасном „раду“ радикалске клике једном за увек учини крај.

Вест о суспензији деловала је на радикале управо поразно. Бедни Коста муца кроз „Заставу“ о некаквој гилотини. То је све, а и доста. Јест, дошла је гилотина истине и правде, да одруби главу лажима и неправди!

— Владимир Савић осуђен. То је било нешто страшно како су наши несретни радикали знали усколебати страсти својих партизана против нашега народно црквенога сабора, у којем су радикали остали у мањини. Те партизанске страсти биле су такове нарави, да је дошло већ до гушања и убијања. Тој страначкој страсти пао је жртвом честити

обриса прсте опрљане мастилом.

— Изели га вуци, то и ништа друго! рече полицајац.

— Јаох! уздахну и зајеца неко сасвим тихо. Изгледало је, као да је то учинила тамна и искривљена соба ових јадних људи.

Вест, да су Ивана Пахомова изели вуци, брзо се разнесе. Око куће Пахомове искупи се народ. Пред вратима стајале су господске саонице. Дугачки и мршави кмет већ по стоти пут препричава кочијашу, како је све то било:

— Дабоме... Ко ће знати да је он отишао? Питају: »Јесу ли сви на броју? а ја одговарам: »Јесу«. А ето, на шта је сад изашло! Непријатност!

Кмет спушта глас, те због тога говори сасвим раздрто, а у дубини други клокоће и као одјекује уздржавана навала гласова: у... у... ууу... у...

— Нема спора, смрт му је страшна, али право да кажем, друго није ни заслужио. Зар је он био сељак? Како је живео? Срамота, ништа друго! Крајња пропалица!...

— Е, е, куме, грешно је осуђивати... Опет је то мученичка смрт!

Око малих прозора куће Пахомових гомила се народ.

— Глатушка, види ли се што?

— Видим госпођу, али не видим Матрону, заклонила је баба.

— Пусти, да је видим.

— Препуна је соба... Ужас! Ваздух тежак као у бањи!

— Лакше ви! Ништа се не чује.

— А шта госпођа?

— Ено је, седи.

— Не торочите, море, имате кад!

А кмет басира:

— Пошто сам и ја представник власти, то излази...

Смешљива и румених образа девојка Дуњка мува се лактовима и тиска према прозору.

— Охо, једрина! дочека је фабрички радник и поштено уштину.

— Хајд, несрећо! цикну Дуњка, а зуби јој сјакте од белине. Човека изели вуци, а он...

— Пст, ви!

У том се зачу висок и пискав глас Матронин. Сви умукнули и слушају. — »На ко-о-о-га ме о-о-ста-а-вљаш, брате мо-о-о-ој?!«

Нарицање се у један мах прекиде, као да га неко угуши, и пређе у тешко и горко ридање.

Омалена, сва наборана баба маше главом:

— Јадница јадна!... Пропашће сирота!...

— Ситна деца! Ако је и пијаница био, ипак је човек и радник!

— Таква смрт! Изненадна! Велики су ту греси!

У соби се тискају жене око Матрјоне. Обгрливши руком шапку и појас, пала Матрјона на сто и кука. Дебела кметовица милију је по леђима, па тихо и као поучно говори:

— Кукај сиротице моја! Плачи! Биће ти лакше, а нико ти неће пребацити! Кукај Матрјона!

Жихољевска спахиница, Љубов Андрејевна, седи у углу под иконом. Поред ње седи баба Прасковја, некадашња дадиља њена, која госпођу и не зове друкчије него »Љубушка«.

— И мени је већ досадно, Љубушка, а шта да радим, — жао ми Матрјоне. Јединица ми је.

— Кажем ти, рече спахиница: нисмо је узели на имање само због Ивана. Нисмо га могли натерати да се одрече жене и деце. То нико не може.

— Јест, дабоме, закон је такав.

— А да смо га пустили да долази на имање Матрјони, било би скандала!

— Тако је, Љубушка, истину кажеш. Покојник је, што јесте-јесте, био велики. скандалиста... По томе се не поменуо! прекрсти се старица.

— Али, као што сам ти казала, данас ми је муж рекао да пређе к нама и са децом и са свим шта има.

— О, чедо моје!

— Одредили смо је на ферму. Побринула сам се да добије квартир, — знаш, онај где је живио писар са својом породицом.

— Хранитељко наша!

Матрјона престаде нарицати и ослушкује, шта госпођа говори. И занесе је гомила мисли: Господе Боже! Зар она соба велика и светла, тапетована — за њу! Како ће се у њој дивно наместити са дечицом, управо онако, као што је некада само сањала. Њу је мајка била на то и научила, а гледај докле се то дошло.

— Децу ћемо дати у школу, настави госпођа.

— Ја ћу да будем ковач! јави се Мићка.

— О! Гле!... Бићеш господин!

Отевши се из руку своје старамајке, Мићка излете на улицу да друговима саопшти ове новости. Мањка за њим.

У колевци заплака Матрјонино одојче Нов и снажан наступ туге поново изби из ње.

— Иване, брате мој! Јао-о-ој! Зар те нисам волела, зар те нисам жалила?...

— Мама! Мама!

Као стрела улете Мањка, босонога и ако је био љут мраз.

— Шта ћеш? Куда ћеш? Зар не видиш да мама нариче?...

— Баба-а! раздере се Мањка, иза бабиних леђа. — Ево иде тата! Са Серешком Драним! Пијани-и!

— Шта? Покојник? Лажеш?

— Није покојник него жив... Али је пијан!

Матрона тупо поглеоа у прећицу од опасача.

Све ближе и ближе чује се пијани Иванов глас. »Про-па-а-дох, де-во-ој-че!...«

Матрона задрхта. Оштрим јадом засијаше јој црвене и исплакане очи.

— Ах, ти! Зар ти нема пропасти, пијаницо проклета!

А у предсобљу трапа Иван:

— Где је жен-на! Откуд овај народ? Не треба ми!... Но!...

Врата се отворише, а деца сунуше куд које. Упаде Иван. Подбочи се, па посматра Матрону крвавим бичјим погледом и клати се свим телом.

— А?... Шта је?

И страх и мржња и молба избише из Матронивих речи:

— Мучитељу! Мучитељу!... Опет хоћеш да тиранишеш? Не дам! Не дам!

Мањка и Мићка ударили у плач и у страху тапћу ногама.

— А?!...

И Иван полете на жену.

Збуњена спахиница побеже кроз двориште; у очима јој сузе, а баба Прасковија испратила је до саоница и теши је, не толико ни њу ни себе, колико своју несрећну кћер:

— Шта да радиш? Таква је, Љубушка, воља Божја... Треба још трпети, још трпети... ваљда ће Бог дати да други пут...

С руског.

каменички становник Стеван Вишњички, кога је Владимир Савић у сред бела дана у Каменици ножем убио.

То гадно, просто злочинство, ов дашњи радикалски орган гледао је да разним измишљотанама заглади, како би радикалски свет Владимира Савића као „чврстог и одличног“ радикала извинио. Трубила је „Застава“ и то, да Владимир Савић неће бити осуђен. Сада добијамо вест из Митровице, да је тамошњи кр. судбени сто као кривички суд осудио Владимира Савића на три године тешке робије и на сношење знаменитих трошкова поступка.

Ево, што је радикалска демагогија са раздраженим партизанским страстима кадра учинити.

Политички преглед.

— **Херцег Босна и Далмација.** Јавили смо неки дан, како је потпредседник босанско-херцеговачког земаљског сабора г. Војислав Шола био у Спљету и како је том приликом дошло до важних изјава с његове стране.

Спљетска »Sloboda« главни гласник хрватске напредне странке доноси:

»Угледни гост се одмах захвалио топлим ријечима и нагласио, да му је драго, што се нашао заједно са представницима тако јаке странке, као што је напредна, а још драже, што је то странка, која се из почетка заложила за јединство народа српскога и хрватскога. Док су се Срби и Хрвати по Далмацији и Хрватској борили и једни друге побијали, дотле је и у Босни ишло наопако. Али сада може да изјави, *да је баш ових дана слога између Срба и Хрваша у Босни гошова ствар и да је проглашен народ Хрвашски и Сриски једним ше исшим и посве једнакоправним у имену и писму. Овако је створена подлога за даљи заједнички рад* и прва ће брига бити, да се не само зближе, него и потпуно споје са браћом у Далмацији, јер су те земље упућене једна на другу од старина, а и данас може да Далмација процвета по заслузи само, ако дође у спој са Босном, а *Босна не може бити без споја са јадранским морем.* Он се још захваљује на пажњи и дочеку, који не ће тако лако заборавити.»

— **Министарска криза у Србији.** Београдски дописник угледног берлинског »Локал Анцајгера« саопштио је своме листу о министарској кризи у Србији:

»Из добро обавештених кругова сазнао сам, да је г. Н. Пашић пред полазак у бању рекао једноме од својих најинтимнијих пријатеља, да мисли повући се из политичког живота, пошто осећа, да се уморио То његово повлачење биће кад се буде из бање вратио у Београд. Као његов заменик у шефству данашње владе и вођству радикалне странке биће по свој прилици г. Стојан Протић, министар финансија. Ако би ово наишло на какве тешкоће, председник данашње владе био би г. Андра Николић, председник Народне Скупштине. Тада ће по свој прилици да се изврши реконструкција данашњег кабинета, пошто г. Ј. Жујевић, и министар правде, мисле да отступе. Г. Жујевић ће, по свој прилици, постати посланик у Лондону и ако је дуго тврдио, да не ће да се прими тога положаја. Његово место као министра просвете заузео би г. Љубомир Давидовић, потпредседник Народне Скупштине, а положај министра правде, г. Ђ. Несторовић, члан касационог суда.«

Према томе се чини, да »чувени« београдски пресбиро није тачно информисан и да његови деманти не вреде много.

— **Нарочито турско изасланство на Цетињу.** Са Цетиња депеширају ово:

Одговарајући на здравицу кнеза Николе, Хилми-маша благодарио је кнезу на љубазним речима упућеним његовом сусерену султану и на лепим жељама за његову отаџбину. Пије у здравље кнежево и целе кнежеве породице. Хилми је затим рекао, да је дирнут ласкавим кнежевим речима упућеним лично њему, и да нема довољно израза за захвалност на пријатељском дочеку кнежевом као и да кнез може бити уверен, да су турски владајући кругови пријатељски расположени према кнезу, и да желе срећу и напредак његовој владавини.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 5. августа 1910.

— **Још о затвору гђе Аурела Влада.** Неке пештанске новине почеле су се већ стидити због осуде гђе Аурела Влада, која је, као што смо јавили, осуђена на два дана затвора, јер је носила појас у румунским бојама. Тако сад један пештански лист коментира споменуту осуду овим речима: »Ми смо држали, да угарска држава и њезин мађарски национални карактер почивају на много јачој основици, а да се могу пољуљати туалетом једне госпође“. То је без сумње мислила и гђа Аурела Влада, али — како се види — има их, који мисле другачије.

— **Утакмица мађарских »државника« у мудрости.** Тисине мисли и речи о немађарским народима у Угарској као да нису дале Банфију спавати. Тај чувени државник мађарски не да наиме у погледима на немађарске народе никоме преда се, па ни самом Тиси. Стога је предбацујући Тиси, како попушта немађарским народима у Угарској, написао ове славне речи:

„само појединим индивидуама народносним дозвољено је изузетно, да се послуже својим материнским језиком“.

Ова му вреди и сад је бар сигурно, да се у целој Угарској не ће наћи нико, који би могао извалити још штогод глупавије.

— **Ратари из Србије у Загребу.** У уторак је стигло у Загреб под водством свога управника г. Радомира Нешића и још четворице наставника двадесет и пет питомаца пољопривредне школе у Шапцу. Пре тога провели су два дана млади српски ратари на земаљском добру Божјаковини, где им је показано све, што их као напредне економе треба да интересује. Од стране владе био им је као проводич додељен чиновник господарског оделења г. Коста Илибашић. После су питомци прегледали Загреб, походили јесенску изложбу и збор, а за тим су отпутовали на Реку и Млетке, да виде море.

— **Ухапшени на Реци.** Јуче смо јавили, како је полиција на Реци (Фијуми) по свој прилици на основу лажне денунцијацмје притворили двојицу Београђана. Данашње београдске повине доносе међутим овај телаграм с Реке.

Раде Михајловић тргова, и Миливоје Предић, књижевник, пуштени су из затвора заузимањем хрватског народног посланика Франа Супила.

О целој овој афери донео је прослављени српски презбиро ову нетачну и смушену вест.

„На тражење италијанске полиције угарска полиција ухапсила је две сумњиве особе за које се држи, да су опасне анархисте. Један је тобож бивши српски официр и зове се Раде Михајловић а други је студент права Петровић. Обојица су спроведени у Далмацију, где ће се истрага продужити.“

— Тако је то, кад у пресбироу једне државе седе људи à la Ив. Иванић итд. Заиста, бедни »пресбиро«!

— **Беседа у Ст. Бечеју.** Српска црк. певачка дружина у Ст. Бечеју приређује на Вел. Госпојину 15. (28.) авг. беседу с игранком. Програм је беседи овај: 1. Бајић: Где је Призрен, пева мешовити лик. 2. Donizetti-Ascher La favorite, изводи на гласовиру гђца Зорана Пирошки. 3. Бајић: Ај ко ти купи, пева мешовити лик. 4. Бајић: а) Била једном ружа једна, Зајц: б) Ластавицама, пева госп. Др. Милан Поповић, прати га на гласовиру гђца Олга Шикопарија. 5. Маринковић: Народни збор, пева мушки лик. 6. Бинички: Чини не чини, пева мешовити лик. 7. Бајић: Песме младости, свира друштвени тамбурашки збор. После тога игранка.

Добровољни се прилози примају са захвалношћу.

— **Црквена општина у Турији у губитку.** Сентомашки „Народ“ доноси: Пишу нам из Турије ово: Наша црквена општина уживала је преко 50 година 56 ланаца земље, али та земља није била грунтовно преведена на општину. Црквена општина тражила је, да се та земља грунтовно преведе на њу. Županijska скупштина одбила је то, и тако ће наша црквена општина изгубити преко сто хиљада круна. Ми ћемо се на ову ствар још осврнути опширније.

— **Девојачко васпиталиште св. Мајке Ангелине у Будимпешти.** У прошлој години имало је ово васпиталиште 26 питомаца, од којих се половина учила у средњим и вишим школама будимпештанским, а друга половина допуњавала је своју наставу у васпиталишту. За идућу школску годину 1910./11. може васпиталиште да прими потпуно 30 питомица. Програме и обавештаје даје управа девојачког васпиталишта св. Мајке Ангелине (Budapest IV. Váczi utcza 63.)

Новости са стране.

— **Жртве поплава у Јапанској.** Из Токија јављају: Званично је углављено, да је у задњим поплавама 1112 особа које пропало које нестало. Поплава је откинула 3359 кућа. Хиљадама душа је остало без крова.

— **Шумски пожар у Сев. Америци.** У шумама сев. Идахо (на западу Сјед. Држава) букнуо је пожар, те се све више распросгире. Отпослано је војништво, да савлада пожар. Место Тафе препуштено је пожару. Воза са хранивом и са 35 људи нестало је. Неколико душа у Squaworeko опкољено је пламеновима, те се бојати, да су пропали.

— **Из царства мрака.** Збило се неки дан у Шпанији. У Шпанији, која од неког времена диже главу и бори се против главних криваца назадности некад врло културне Шпаније, против римских попова. У Шпанији, као и код нас, код простог света играју важну улогу надрилекари. Једна таква варалица и лажа буде позван код грудобољног сељака Артеле. Сељаку је рекао, да ће се излечити, ако пије топлу крв здравога дечка. Мало му је било и то, него се понудио, да са сусетком и с њена два сина набави једног дечка, ако им сељак плати 750 пезета. Сељак им обећа, па се надри лекар, сусетка и њени синови искрено помоле Богу и оду на реку, где затеку при купању једно дете од 7 година, које ухвате, стрпају у џак и однесу у сељакову кућу. Тамо га ножевима избоду и исеку и сељак је жудно пио топлу крв. После тога су леш бацили у једну провалу. Неколико пастира видели су, кад су ови зверови ухватили дете, те је тако зликовцима ухваћен траг.

— **Човек бржи од коња.** Дорандо Пијетри чувени тркач почео је, да се утркује и са коњима. Лист »Дијаро« који излази у Буенос Ајресу доноси, да у целој Аргентини нема човека, који би га могао у трчању достићи, зато је Пијетри за утркивање изабрао сада једног брзог коња. Трка је била пре извесног времена у Розарију на дужини од пет миља, које је Пијетри прешао за 27 минута и 43 секунде.

Коњ је био за три тркалишна круга изостао иза тркача и дошао је на мету изнемогао, а међутим је Пијетри био свеж и расположен. Изјавио је, да би могао да продужи одмах утркивање с другим одмореним коњем, али то је свакако претерано.

— **Краљица Марија Пија — осуђена.** Лисабонски дописник »Дељи Мела« послао је из Мадрида своме листу телеграм, којим јавља, да је једна лисабонска кројачка радња тужила суду бабу португалског краља Мануела за суму од 100.000 динара, колико она дугује тој радњи. Бранилац Марије Пије доказивао је пред судом, да краљица стоји изнад закона и да јој суд не може судити. Врховни суд је пресудио, да ту привилегију има само краљ, а да се краљица баба мора осудити на плаћање дуга.

Португалска цензура забрањује све телеграме о овој ствари.

СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ ВЕСТИ.

— **Гусле кнеза Милоша.** Један читалац пожаревачког »Грађанина« саопштио је томе листу, да је 13. јула био на заветини у кући Блаже Милошевића, сељака у Батовни, и да му је овај показао гусле кнеза Милоша, које је кнез поклонио једном пожаревачком протојереју, а овај другоме, те су ишле из руке у руку, док нису, пре више година, дошле у руке овога Милошевића. Ево описа тих гусала:

Оне су прилично велике и начињене су од јаворовог дрвета. Никаквог записа не нађосмо на њима, нити је резба и украс вештачки. На врху дршке од гусала изрезане су три љуте гује, савиле главу доле и из развађених чељусти сикћу и палацају језицима. Место разапате коже на леђима гусала, ударен је плек. Гусле су, види се, старе и једаред фарбане и политиране, што се све отрцало. На гуслама не беше струна ни гудало. Казаше нам да стоје обично тамо забачене у кошу«.

Дотични је посаветовао Милошевића да даде, да се гусле оправе, па да их намести у своју најлепшу собу да му као реликвија красе његову кућу, јер је и двор кнеза Милоша сматрао га да гусле красе. Иначе, ако то не хтедне, нека их преда Народном Музеју.

— **Гостовање Кр. Хрв. Зем. Казалишта.** »Глас Црногорца« јавља: Братско хрватско позориште из Загреба желећи увеличати сјај јубиларних светковина, споразумело се је с управом нашег Позоришта за једно одуље гостовање на Цетињу. Данас можемо с највећим задовољством јавити, да нас до доласка наше миле браће дели прекратко време. Њихова отаџбина — колевка толиких великана, који су проповедали нај ужу заједницу српско-хрватску — шаље браћи својој под Ловћеном и Дурмитором мезимче своје, понос свој — хрватску Талију. Она долази као поклоник заслугама и величини нашега узвишенога Владаоца, који је од увек био најближи и највећи брат хрватском народу, и који је својим блиским везама са благопочившим Владиком и Меценом Штросмајером унапредио чистоту наших узајамних односа. Доласком хрватског позоришта указана је братска пажња оној земљи јунака, коју ми с поносом називамо својом, а којој широки страни свет одаје на сваком кораку заслужну част и признање.

Загребачко позориште долази с читавим својим персоналом (40 лица) 11. августа, те ће се задржати у нас за време јубиларних свечаности давши у свему 6 одабраних представа.

Поздрављајући браћу Хрвате, ми не сумњамо да ће им наша отаџбина засведочити сву љубав, почаст и срдачност.

Добро нам дошли!

— **Јубиларна издања Централног Одбора.** Ових дана стигли су први примерци оних свечаних издања, које је Цен. трални Одбор спремио за прославу Владалачког Јубилеја кнеза Николе. Та издања сачињавају:

1) Владалачка кућа Петровић — Његош, свечани албум с уметничком репродукцијом слика свих чланова династије од владике Данила до данас. У том су албуму садржине и слике деце, зетова и унучади кнежеве.

2) Слике из Црне Горе, албум који са 32 уметничке слике приказује Црну Гору, њене природне красоте и њену старину.

3) Циклус од 25 разних дописница са сликама из Црне Горе, рађенима у бојама и двоструком свјетлотиску (Lichtdruck).

— **Српски Соколови** из Бањалуке, Бихаћа, Приједора, Бос. Градишке и Бос. Крупе приређује свој Први Слет сутра на Преображење 6. августа 1910. на гробу Петра Пеције код ман. Моштанице, »чувајући у свијетлој успомени жртве радника за слободу народну«.

— **»Бечки Српски Лист«.** Госп. Константин Рајковић покреће у Бечу »Бечки Српски Лист« за привреду и народне интересе. Почеће 15. септембра и излазиће сваке суботе.

— **Годишњи извештај Акад. Удружења Срба Техничара у Бечу за школ.**

год. 1909-10. Акад. Удр. Срба Техн. одржало је 12. јула 1910. п. н. своју закључну главну скупштину, пред коју је управни одбор изнео свој годишњи извештај за шк. год. 1909-10. и који је скупштина једногласно примила.

Друштво је у току ове год. имало 5 чланова стручњака и помагача и то: Коста Перић ingenieur у Тузли, Ђорђе Божић aps. techn. у Бечу, Милош Петровић eléve у Бугојну, Златоје Кротин ing. Ливно и Лазар Дунђерски у Бечу. Редовних чланова било је 18.

Друштво је одржало 6 друштвених седница и састанака, на којима је одржано неколико предавања.

Стање благајне је било овако: Приход: Остатак од пр. год. 50·34 К, уписнина чланарина и остали приходи 225·18 К. Свега 275·52 К. Расход: Коресподенција 25·19 К. Књиге, листови и укоричење књига 131·98 К. Остали трошкови 62.41 К. — Свега 219·58 К. Приход 275·52 К. Расход 219·58 К. Сада у ручној благајни 55·94 К.

Осим тога има друштво сталну главницу уложену у Српској Банци у Загребу у износу од 297.12 К.

Ове шк. године добило је друштво на поклон ове књиге: Geschichte der Eisenbahnen der öst. ung. Monarchie (4 Bände). Nebenspannungen der Querträger infolge stufer Längsträgeranschlüsse — Ing. J. Arnovljević, Beiträge zur Theorie der Verbundkörper von Ing. J. Arnovljević Све три књиге су поклон од г. инж. Арновљевића. Integral u. Differenzialrechnung предавања проф. Zsigmondy-а. Поклон г. Теслића. Мртве душе — Н. Гоголь. Поклон г. Петровића. Васкресеније — Толстој. Поклон г. Петровића. Slučaj — K. Kumičić. Поклон г. Петровића. Проблеми из интегралног и диф. рачуна од М. Ћирића. Поклон г. Д. Лончаревића.

Купљене су ове стручне књиге: Einführung in die Volkswirtschaftslehre von Schwiedland, Grundriss des Wasserbaues von M. Möller; Integral u. Diff. Rechnung von Kiepert; Geschichte der Baukunde von Joseph. Затим: Говори бранитеља на велеиздајничкој расправи Укупна вредност књижице износи 3.200 К, а броји 240 дела.

Друштво је добијало бесплатно ове листове: „Слога“ »Српска Ријеч«, »Мусават«, „Привредник“, »Рад“, „Застава“, »Самоуправа«, из Сарајева, „Технички лист«, „Законитост“, а претплаћено је било на »Срп. Књ. Гласник« и „Покрет“.

Ове год. збио се је за друштвени живот један врло важан и радостан догађај. Друштво наше, наиме, осећајући силну потребу зближења свих Југословена, позвало је са своје седнице од 3. XII. 1909. братско друштво Хрвата техничара, затим Словенце и Бугаре, — да се сједине у једно југословенско друштво. Ова идеја примљена је са великим одушевљењем једногласно, како код браће Хрвата, тако код браће Бугара и Словенаца, што свакако може да служи на част бечким техничарима. (Шта ће рођава »Застава« на то? — Ур. »Бр.«)

Одмах су изабрани са сваке стране делегати, који су након неколико седница саставили правила и након тога сазвали 1. збор југословенских техничара. На том збору примљена су правила (српско-хрватски језик службени), изабран је председник (Бугарин) и други чланови управе. Тај 1. збор југословенских техничара поздравио је брзојавно проф. Бобчева и свесловенски конгрес у Софији.

Новом друштву је наслов „Југославија“ а од идуће школске године почевши имаће своје просторије, своју читаоницу и своју заједничку библиотеку.

На закључној скупштини срп. тех. др. изражена је хвала свима добротворима, члановима помагачима и горе поменутим уредништвима, која су нам своје листове бесплатно слала, на помоћи, коју су друштву указали.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

Прослава владареве 80-годишњице.

Будимпешта, 5. августа. Прослава владареве осамдесетогодишњице сјајно је испала у читавој монархији, а нарочито у Ишлу, где се сад владар налази. Званични лист публикује многобројна одликовања.

Марошвашархљеска комедија.

Будимпешта, 5. августа. Куен је јуче примио вел. жупана Ереждија, који му је понудио демисију. Куен демисију није хтео примити, него је наложио Ереждију, да се врати на своје место уверивши га о потпуном свом поверењу.

Положај на Криту.

Канеа, 5. августа. Угледнији људи одбили су кандидатуру за грчку скупштину.

РАЗНО.

— **Дужина века код животиња.** Професор др. Коршелт држао је недавно једно предавање у немачком зоолошком друштву о дужини живота код животиња и у предавању је изнео масу врло интересантних података.

Глисте достигну према осталим врстама животиња сразмерно доста велику старост. Живе десет година. У Марбуршком зоолошком институту једна је глиста посматрана девет година и једанаест месеци, па је тек после угинула.

Интересантно је, да речна шкољка живи 50 до 60 година. Од инсеката најдужег су века женке једне врсте мрава, које доживе и 15-ту годину, док матице чела и термита живе само пет година. Дубоку старост дочекају и неке врсте т. зв. »морских ружа,« које су у акваријуму у Напуљу живеле 24 године у ботаничком врту у Единбургу 67 година.

Од сисара слонови најдуже живе: 150 до 200 година, а међу тицама гавран и орао камењар доживе 100 година, јастребови 118. соколови 164, а папагаји још и дуже.

Зелена жаба живи свега 10 година, а једна врста алписких гуштерова у ропству дочека једва петнаесту годину.

Али од свију животиња корњаче најдуже живе и једна врста њихова „Testudo Daudini“ која може да живи 300 година, живела је и у ропству 150 година.

— **Ситнице.** На дан 24. септембра у њујоршком пристаништу од једном је разбијено 24000 кубних метара стене, у којој је било избушено 4000 мина.

— Најстарија хришћанска предикаоница налази се у саборној цркви у Салерну. Она је направљена тек 1175. године.

— Да би се направила једна флаша коњака, потребно је шест до осам литара вина, према томе колико у вину има алкохола.

— У околини Лагоа Санто у тропској шуми, која је велика три квадратне миље, расте 400 разних врста дрвета.

— Енглеска купује чаја годишње за 190 милиона динара.

— Крупова фабрика прави челичне блокове тешке по 80.000 килограма.

— Најдужи кеј на свету је онај у Смирни.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

4. августа 1910.

Пшеница нова	К	9·50——·—
Пшеница стара	„	8·60——·—
Зоб	„	6·70——·—
Јечам	„	5·80——·—
Кукуруз	„	5·30—·——
Лањик	„	7·—
Мувар	„	8·50
Пасуљ	„	10·-

Све од 50 кила.

Срби родитељи,

шаљите своју ваљану децу у трговину и на занат.

—

Србине,

не испуштај земљу из шака,

јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмеран народни губитак, сигурна и неизбежива народна пропаст, највеће српско народно издајство!

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
За уредништво одговара: Тоша Грујић

ОГЛАСИ.

Тражим место

за послужитеља или надзорника или томе слично; осим матерњег језика говорим и пишем мађарски и немачки, 36 година стар. Упитати у администрацији „Браника“.

411 1-2

Српски прав. народни школски савет.

Ш. С. 721. през. ех 1910.

Стечај.

Овим се расписује стечај ради попуњења места учитеља прав. срп. учитељске школе **у Сомбору** за предмете: антропологију, психологију са логиком, педагогију и евентуално други који предмет у обиму укупних 18. седмичних часова.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, угарски држављани, беспрекорног владања, који имају прописано више оспособљење за редовна учитеља учитељских школа, а у недостатку потпуно квалификованих компетената могу бити пристављени као привремени помоћни учитељи и она лица, која још немају потпуну квалификацију.

Са овим местом скопчана су берива за редовног учитеља 2000 К у име годишње основне плате и 10% од плате у име станарине и станарински доплатак од 400 К; даље уветно скупарински доплатак, који се у мировину не урачунава од годишњих 400 К; а за привремена је учитеља годишња награда у своти од 1600 Круна.

Редовни учитељи добивају после сваких 5 година службе 200 К повишице, а после 30 година службовања мировину у износу постигнуте плате.

Прописано инструјисане молбенице имају се поднети срп. прав. нар. школском савету најдаље до 12. (25.) августа о. г.

У *Карловцима*, 2. (15.) августа 1910. год. 409 2 2

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

У стан и кост.

Једна трговачка кућа примаће 2 ђака из боље куће, под строгим надзором.

Упитати код Администрације „Браника“. 400 4-4

136 хиљада круна

исплатило је до данас својим члановима наше **чисто српско друштво**

„ПРИЈАТЕЉ“.

Срби и Српкиње! Уписујте се дакле за чланове његове. 395 5-6

Друштво »ПРИЈАТЕЉ« у СЕГЕДИНУ

(„BARÁT“ szerb egylet SZEGEDEN).

Српској Привредној Задрузи

У ИРИГУ

потребује

КЊИГОВОЂА,

који је потпуно способан и вешт у самосталном састављању закључних рачуна (Билансе).

Плата му је од К 1800 до К 2000.

Натјецатељи, који желе ово мјесто получити, нека пошаљу своје понуде са преписима свједоџби најдаље до 5. септембра о. г. по р. кал. на

408 2-3 **Управу.**

ПАРФИМЕРИЈА

ИВАНА Ј. СТОЈКОВИЋА, НОВИ САД

Кошут Лајошева ул. бр. 25 у дворишту у фотогр. атељеру.

Главно заступство „KODAK“, фотографских апарата за г. г. аматере и хигијенских завоја. 106 114-

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«